

Отже, цінними надбаннями у творчому спадку О. Гончара є успішне розв'язання важливих проблем методики навчання біології: урізноманітнення методів і прийомів роботи, розвиток в учнів навичок самостійного здобуття знань, розробка прийомів активізації розумової діяльності учнів, розвиток інтересу учнів до навчання, урізноманітнення форм проведення позакласної роботи, організація та проведення гурткової роботи.

Список використаних джерел:

1. Гончар О.Д. Навчально-виховна робота з учнями в курсі зоології: посібник для вчителів / Гончар О.Д. – К: Радянська школа, 1969. – 79 с.
2. Гончар О.Д. Підвищення ефективності викладання зоології: посібник для вчителів / Гончар О.Д. – К.: Радянська школа, 1975. – 104 с.
3. Хрестоматія з анатомії і фізіології людини / [упорядкув. О.Д. Гончар] – К.: Радянська школа, 1968. – 251 с.

Михайленко О.А.

аспірант,

Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка

ЗМІСТ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Останнім часом значно активізувався інтерес до формування стратегічної компетенції у навчанні іноземних мов. І хоча багато науковців розглядало цю проблему (М.В. Давер, І.П. Дроздова, І.П. Задорожна, Л.Я. Личко, О.Є. Мисечко, С.Ю. Ніколаєва, Д.Г. Терещук, С.С. Данилюк та інші), але наразі немає єдності у визначенні її змістових компонентів. Саме потреба у конкретизації визначає актуальність даного поняття.

Отже, необхідно проаналізувати підходи вчених і сформулювати зміст стратегічної компетенції при навчанні майбутніх перекладачів.

Деякі науковці (М. Canale, М. Swain [3]) визначають стратегічну компетенцію як здатність використовувати вербальні й невербальні стратегії, покликані компенсувати прогалини в комунікації через недосконалі знання мови або через психо-фізіологічні чинники (перевтома, неуважність тощо). Компенсаторними чинниками можуть слугувати парафрази, багатослів'я, повтори, паузації, ухиляння, припущення. Стратегічну компетентність іноді називають компенсаторною: як здатність компенсувати у процесі спілкування недостатній рівень володіння, нестачу мовленнєвого й соціального досвіду спілкування іноземною мовою [2, с. 15].

Аналіз наукових праць, присвячених стратегічній компетенції, а також стратегіям перекладу дав можливість змодельовати зміст стратегічної компетенції перекладача й виділити в ній наступні компоненти.

1. Навчальний стратегічний компонент. Майбутній перекладач, який є суб'єктом навчального процесу, повинен оволодіти системою метакогнітивних,

когнітивних та мнемічних стратегій опанування мовленнєвого, лінгвосоціокультурного, мовного та перекладацького матеріалу.

2. Комунікативний стратегічний компонент. Перекладач може бути здатним виконувати свою перекладацьку діяльність лише тоді, коли він опанує комунікативними стратегіями, які зможе переносити в русло перекладу. Перекладач повинен мати здатність моделювати мовленнєву поведінку так, щоб реалізувати комунікативні цілі; використовувати іноземну мову в різних видах мовленнєвої діяльності; компенсувати прогалини в знаннях мови, мовленнєвих навичках та вміннях; взаємодіяти з учасниками комунікативного процесу; контролювати власні почуття, емоції, хвилювання у процесі спілкуванні.

3. Перекладацький стратегічний компонент. Означений компонент може існувати лише на базі попереднього – комунікативного стратегічного. Процес перекладу – це окремий випадок акту комунікації, даний процес також входить в число соціальних явищ, що підкоряються певним правилам і нормам [1].

Аналіз наукових праць, присвячених формуванню перекладацьких стратегій, дав можливість більш чітко окреслити знання та вміння, які складають зміст перекладацької компетенції.

Студенти повинні оволодіти знаннями:

- про жанрову диференціацію текстів;
- про структурні та стилістичні особливості текстів різних жанрів та піджанрів у мові перекладу та мові оригіналу;
- про мовні засоби, притаманні текстам оригіналу (лексичні одиниці: термінологічна та спеціальна лексика, аббревіатури, канцеляризми, кліше, ідіоми, звороти; граматичні конструкції: особлива сполучуваність слів, темо-рематична організація висловлювань, способи вираження предикативності тощо), та їхні відповідники, які використовуються у текстах такого ж жанру мови перекладу;
- про функціональні домінанти та субдомінанти текстів різних жанрів;
- про глобальні та локальні перекладацькі стратегії;
- про послідовність дій в реалізації стратегій перекладу;
- про поняття та типи еквівалентності: повна, часткова, варіативна, контекстуальна; денотативна, конотативна, текстуально-нормативна, прагматична, формальна тощо;
- про способи трансформації (*лексичні*: транскрибування, транслітерування, запозичення, калькування та дослівний переклад, транспозиція, модуляція, еквіваленція, адаптація й компенсація; *граматичні*: функціональна заміна, нульовий переклад, конверсія, скорочення, додавання, функціональна заміна на рівні словосполучень, перестановка елементів, об'єднання та розкладання речень, зміна типу речення; *лексико-граматичні*: описові звороти, перекладацькі коментарі, емпатизація, нейтралізація, антонімічний переклад; *фразеологічні*: збереження або опущення ідіоматичності);
- про етикетні норми ділового спілкування.

Студентами повинні оволодіти уміннями:

- читати та інтерпретувати зміст і смисл вихідного тексту: визначати його ідею, авторські інтенції, оцінно-емотивну інформацію, підтекстову інформацію;
- визначати жанр і стиль тексту, жанрово-структурні та стилістичні особливості;
- визначати функціональну доміную та субдомінанту тексту оригіналу;
- добирати та впроваджувати глобальні та локальні стратегії у процесі перекладу;
- прогнозувати ступінь повноти та точності інваріанта перекладу, тобто ступінь еквівалентності тексту перекладу тексту оригіналу;
- визначати особливості комунікативних стратегій вихідного тексту й коректно вибудовувати комунікативні стратегії у тексті перекладу;
- розпізнавати мовні тактики, що реалізують комунікативні стратегії вихідного тексту, і коректно передавати їх зміст засобами мови перекладу;
- виявляти труднощі перекладу та визначати способи їх подолання: змістові труднощі; лексико-семантичні труднощі; граматичні та синтаксичні труднощі;
- встановлювати послідовність дій, планувати процес перекладу;
- створювати текст перекладу з дотриманням жанрово-структурних та стилістичних особливостей, функціональної доміную та субдомінанту, ідеї, авторських інтенцій;
- виділяти засоби забезпечення когерентності вихідного тексту і знаходити їхні адекватні відповідники в мові перекладу;
- визначати межі мікротем та макротем вихідного тексту і коректно їх відтворювати в тексті перекладу.
- редагувати текст перекладу та встановлювати ступінь адекватності перекладу.

Отже, аналіз наукових джерел, присвячених питанню стратегічної компетенції, дав можливість зробити наступні висновки: визначено три компоненти у змісті стратегічної компетенції перекладача (навчально-стратегічний, комунікативний стратегічний, перекладацький стратегічний) та знання і вміння, якими повинен оволодіти студент для вироблення перекладацької компетенції.

Список використаних джерел:

1. Дьяконова Н.А. Функциональные доминанты текста как фактор выбора стратегии перевода: дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.20. – М.: МГЛУ, 2004. – 185 с.
2. Ніколаєва С.Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С.Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 11–17.
3. Canale M., & Swain M. A. Theoretical Framework for Communicative Competence. Palmer A., Groot P., & Trosper G. (Eds.). The construct validation of test of communicative competence. – 1981. – P. 31–36.